

דעה ברורה

בירור כל סעיף בשלחן ערוך הלכה למעשה
בשפה ברורה וקלה עם אלפי הוספות

הלכות חלה (סיום)

סימן של - דין עיסת עובד כוכבים ושתפין והפקר וכלבים, וכו' ס' סעיפים

ברכת שמים מעל לאכסניה של תורה - מוסדות "אוהבי תורתך" ישיבה וכוללי בוקר "אעירה שחר" וכולל "צדקה ומשפט" בנושאות כבוד יידינו ושכנינו, מרביץ תורה ברבים, רחיס ומוקיר רבנן ותלמידיהו, רודף צדקה וחסד, ראש ונחשון לדבר שבקדושה, הרב הגאון המפורסם רבי חיים יעקב קליין שליט"א
העומד ומסייע בכל עת על החסות שלקח בשבוע זה בהדפסת הדעה ברורה
לדגל שמחת הבר מצוה לבנו הבחור החשוב כמר אליעזר נ"ץ
ישלם ד' כפועלו ותהא משכורתו שלמה, ויזכה לעלות לדגל עם כל ישראל. אמן

לזכרון ולעילוי נשמת
הרה"ח ר' שלום דובער ז"ל
בהרה"ג החסיד הרב יהושע הי"ד ליין
נפטר כ"ה ניסן תשכ"ח
נתרם על ידי משפחתו הנכבדה שליט"א
מחשבי חסידי חב"ד ליובאוויטש, מקרונהייטס ברוקלין

לכל לומדי ותומכי "הדעה ברורה" ולכל בית ישראל ברכת פסח כשר ושמח

ליקט וערך: אשר הורוביץ

לעילוי נשמת מורי חמי הרה"ח ר' שלמה בן הר"ר דוד הכהן דוידוביץ ז"ל כ"ה סיון תשע"ג.

סימן של - דין עיסת עובד כוכבים ושתפין והפקר וכלבים, ובר"ט סעיפים

א עיסת עובד כוכבים (א) פטורה, (ב) אפילו לשה ישראל. (ג) ושל ישראל, (ד) חיבת, (ה) אפילו לשה לו (ו) עובד כוכבים. נתנה לישראל במתנה, אם עד שלא גלגלה

~~~ דעה ברורה ~~~

(א) פטורה, אפילו לשה ישראל. ואפילו בחלת ארץ ישראל (באר הגולה סק"א) כי כתוב עריסותיכם, ולמדו מזה שני דברים א. שכדי להתחייב בחלה צריך שהעיסה תהיה של ישראל ולא של גוי (ט"ז סק"א) וששעת גלגול העיסה היא השעה המחייבת בחלה, ולא משנה מי בפועל לש את העיסה, אלא של מי העיסה, וברשות מי היתה בשעת גלגול (ש"ך סק"ב). אולם עיסה שאפאה נחתום גוי עבור ישראל חייבת בחלה (חלת לחם שם בשייר ברכה סק"א).

וישראלים האופים לחם לחיילי המלך אם הקמח של ישראל אלא שלוקחים דמים קצובים בעד כל לחם כנהוג בזמן הזה נחשב כנחתום שעושה למכור בשוק לגויים וחייב להפריש חלה בברכה, אמנם אם הקמח הוא של המלך והישראל אופהו דינו כפועל ופטור (חלת לחם סימן ט סעיף ב).

(ב) אפילו לשה ישראל. וכתב הדרישה, במקומות שהנשים קונות בצק מאופה גוי ולוקחים ממנה חלה, הם סומכות הואיל ומהתורה מעות קונות, והם נותנות המעות קודם הגלגול. ועוד כיון שדרכן בכך קנו אפילו בלי נתינת המעות כיון שהגוי יודע מנהג ישראל וכבר מתחילה לש את העיסה על דעתם, ודינו כאילו נתנו לישראל במתנה קודם שגלגלו. אבל בתשובת משאת בנימין (סוף סימן א) כתב, שאינם נוהגות כשורה, ויש לבטל המנהג (ש"ך סק"א). ואולי טעמו משום שכל אחת מהם מפרישה ומברכת ויש חשש ברכה לבטלה (ערוך השולחן אות ב). ועוד משום איסור בל תשחית שהחלה בזמן הזה נשרפת. ועוד שיכולים הלוקחים לבוא לידי תקלה, אם יהיה להם עיסה שיתגלגל ביד ישראל ויבואו להפריש עליה מעיסה שנתגלגלה ביד גוי ויהיה ההפרשה מהפטור על החיוב. ואפילו הקדימו לאופה מעות על קמח ידוע שממנו ילושו עיסתם, אין לברך בהפרשת חלתו (מקדש מעט סק"א). ועיין בדעה ברורה סימן שכ"ו סעיף ב באריכות.

(ג) ושל ישראל. אפילו כהנים (כסא אליהו סק"א, רוח חיים ח"א סק"ה).

(ד) חיבת, ואפילו לשה לו עובד כוכבים. ויש פוטרם אם לשה הגוי, וכל שכן כשמיגע לו שכר שוה פרוטה מהלישה, שיש עוד ספק אולי אומן קונה בשבח כלי והוא הדין בשבח מאכל, והלישה הוא שינוי שאינו חוזר, ואפילו שהגוי לא קנה הקמח בכסף ומשיכה מכל מקום נחשב עיסת גוי ופטור מחלה (דעת קדושים סק"א, ובהשמטות כתב שאם מלבד שכר לישתו נשאר חיוב חלה אולי בזה כתב המחבר שחייב בחלה) ולדעה זו דברי המחבר לא נאמרו אלא כשלש הגוי בחינם, או כשאין השכר שוה פרוטה, או בגוי שכיר יום, שלא שייך לומר אומן קונה בשבח כלי והוא הדין בשבח מאכל, ולכן מי שנותן קמח לגוי והגוי לש יפריש חלה בלי ברכה (גידולי הקדש שם) ויותר טוב שיסיע ישראל בלישה ויתחייב בחלה לכל הדעות (מקדש מעט סק"ב). ולכן ישראל שיש לו עוזרת גויה שאופה בביתו, נכון שהישראל ישפוך מן המים או יסייע לגלגל או יעסוק בפת כדי שיהיה הפת חייב בחלה, שאם לא כן תהיה ברכתו לבטלה (שבלי הלקט סוף סימן ר"ב).

(ה) אפילו לשה לו עובד כוכבים. ואפילו אין הישראל עומד שם. ואפילו אם הפועלים הגויים הם קונים את הקמח חייב בחלה, כיון שקונים על חשבון הישראל ולו שייך

נִתְּנָה לוֹ, (ז) חֵיבָתוֹ. וְאִם לֹא־אָחֵר שֶׁגִּלְגְּלָה נִתְּנָה לוֹ, (ח) פְּטוּרָה. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁהִפְרִיחַ חֻלָּה, (ט) אֵינוֹ (י) כָּלוּם, וְתִתְּכַל לָזֶרֶךְ (בֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם הַרְמְבָּ'ם). **ב** (יא) עִיסַת הַשֶּׁתֶּפֶן חֵיבָתוֹ. **ג** יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא שֶׁתָּף עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, (יב) אִם אֵין בְּחֶלֶק הַיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁעוֹר, (יג) פְּטוּרָה.

~~~ דעה ברורה ~~~

כל המסחר, ואפילו שאין שליחות לגוי אצל פועל יש שליחות. ועוד שמוכר הקמח מוכרה לישראל והפועלים מעשה קוף עושים (ערוך השולחן אות א).

(ו) עובד כוכבים. ואם נתערב עיסת נכרי בעיסת ישראל, אם עיסת הגוי הוא הרוב ויש בה שיעור חלה, או שבא מעיסה שיש בה כשיעור, אם כן ילוש עיסה נוספת שיש בה כשיעור ויפריש ממנה גם על זו, ואם אין לו עיסה אחרת צריך ליטול חלה גדולה שיהיה בה יותר מעיסת הנכרי שבתערובת. אבל אם עיסת הנכרי הרוב אזי בחלת חוץ לארץ אם נשתייר מעט מעיסת ישראל בלא תערובת יפריש ממנה גם על זו, ואם לא נשתייר תקנתה קשה, ומתוך הדוחק יש לקחת חתיכה קטנה מעיסה שנתחייבה בחלה ויערבנה היטב בעיסת נכרי שיהיה בה רוב על החתיכה ויקחנה כולה לחלה (חלת לחם סימן ט סעיף ד).

(ז) חייבת. כי בא החיוב ביד ישראל (לבוש אות א).

(ח) פטורה. שכבר נפטרה בגלגול שהיה ביד הגוי (לבוש שם). והוא הדין להיפך כשהישראל נתנה לגוי במתנה לפני הגלגול פטורה (משנה ראשונה חלה פ"ג מ"ה). ואם נתנה לישראל לאחר נתינת המים בעיסה וקודם שגלגלה ונעשית לגוש אחד, חייבת בחלה כי הגלגול שהוא השעה המחייב בחלה היה כשהעיסה היתה של ישראל. ולהיפך אם נתנה לגוי לאחר שערבב בה מים וקודם שנעשה לגוש אחד, פטורה מחלה מהתורה ומכל מקום מדרבנן יש להפריש חלה לחוש אולי נתינת מים מתחיל הגלגול (עין סימן

שלא סעיף ו ובש"ד שם סקט"ו).

(ט) אינו כלום. אפילו בחלת ארץ ישראל, ומודיעים אותו שאינו צריך, והחלה שהפריש אינה חלה, כדי שאם יראה את ישראל אוכל את החלה לא יאמר זר אוכל חלה (רמב"ם, ש"ך סק"ג). ויש מי שאומר שמלשון הרמ"א משמע שאין צריך להודיעו (בית הלל סק"א). ואפילו שיתבאר בהמשך סימן של"א סעיף מ"ד שגוי שהפריש תרומה גזרו חז"ל שתהא תרומתו תרומה אם הוא בארץ ישראל, מכל מקום בחלה לא גזרו כן אפילו בחלת ארץ ישראל, כי דוקא בתרומה גזרו כדי שלא יאמרו העשירים על פירותיהם שהם של גוי בכדי לפוטרם מתרומה, וזה לא שייך כל כך בעיסה, שהרי לא כולם בעלי מאפיות, אבל הרבה יש בעלי שדות פרדסים וכרמים.

(י) כלום. ומשמע שגם אם הגוי הפריש חלה מעיסה השייכת לו כגון שקנה מישראל עיסה החייבת בחלה והפריש ממנה חלה אין חלתו כלום, צריך עיון (מקדש מעט סק"ג, ובחלת לחם שם בש"י ברכה סק"ה נתתפק). ועבד ושפחה יכולים להפריש חלה עבור אדוניהם ואין דינם כשאר גוי (תשובת הרמב"ם בפאר הדור סימן עב).

(יא) עיסת השותפים חייבת. כששניהם ישראלים, שהרי כתוב בתורה ראשית עריסותיכם בלשון רבים, (מקדש מעט סק"ד על פי בית יוסף סימן שכו מפסקי חלה לרשב"א).

(יב) אם אין בחלק הישראלי כשיעור. ואפילו היה בחלק הישראלי רוב כנגד חלק הגוי, פטורה, ואין חלק הגוי הפטור מחלה בטל ברוב של ישראל החייב בחלה (חדרי דעה).

(יג) פטורה. שהרי כתוב עריסותיכם, שלכם ולא של גוי. ומסקנת הפוסקים בין שגדל הדגן בשדה שותפות, בין שכל אחד הביא קמחו ועירבו ולשו בשותפות, ואין בשל ישראל שיעור פטור. ויש אומרים שאם נעשית העיסה בבית ישראל ואין גוי עומד

שלחן ערוך

חלה סימן של

וְאִם יֵשׁ בָּהּ כֶּשֶׁעוֹר, (יד) חֵיבֵת, וְיָכוֹל (טו) לְהַפְרִישׁ (טז) מִנִּיה וּבִיה. ד' (יז) עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁהִיתָה לוֹ עֵיסָה, וְנִתְגִּיר. גִּלְגָּלָה קֹדֶם שֶׁנִּתְגִּיר, פְּטוּר. אַחֵר שֶׁנִּתְגִּיר, חֵיב. (יח) אִם סִפֵּק, חֵיב. ה' שְׁנֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁעָשׂוּ עֵיסָה כֶּשֶׁעוֹר (יט) וְחֻלְקוֹהָ, וְאַחֵר

~~~ דעה ברורה ~~~

שם חייבת משום מראית עין (מהר"ט אלגזי חלה אות י) וטוב להפריש בלי ברכה. אבל אם נותן לגוי חלקו בעודו בצק אפילו אם הלישה היה בבית ישראל אין צורך להפריש חלה (מקדש מעט סק"ה).

(יד) **חייבת**. ואין חלק הגוי פוטרה. ובין שהדגן בשותפות ובין שעירבו קמחן. ואם הדגן או הקמח היה משותף ביניהם מתחילתו, וכשלוש או אפו יחד חלקו וכל אחד לקח חלקו, אם זה היה בחלת חוץ לארץ אנו אומרים הוברר הדבר שכל אחד קיבל חלקו ומה שביד הגוי מותר לאכול בלי להפריש ממנה חלה. ואם היה לכל אחד קמח ועירבו ולשו, שמעורב קמח הישראל בכל העיסה וגם במה שביד הגוי, אז כל העיסה מעורבת טבל וחולין, וצריך להפריש מכולה (מקדש מעט סק"ו).

(טו) **להפריש מיניה וביה**. פירוש: לוקח מעט מהעיסת השותפים עצמה, ומפריש לשם חלה, ואפילו שמעורב בה חלק הגוי, כיון שקמח בקמח נחשב תערובת לח בלח, ודבר לח נבלל ומתערב כראוי, ובכל שיעור חלה שיפריש מן הסתם יהיה בו גם קצת משל ישראל, והחלה מהתורה אין לה שיעור (הרא"ש והביאו הט"ז סק"ב. אבל בסימן שכ"ד מדובר מתערובת עיסה בעיסה, בית מאיר).

ולדעת הגר"א (סק"ה) לא תמיד מועיל להפריש מיניה וביה, אלא אם יש בשל ישראל כשיעור אין להפריש מיניה וביה חלה, ואין לה תקנה אלא להפריש על חלקו ממקום אחר, או אם יש לכותי חלק קטן בעיסה יפריש הישראל מחלקו כשיעור חלק הגוי ועוד מעט יותר בכדי שנדע ודאי שיש כאן משל ישראל מעט וחלה אין לה שיעור. אך זה דוקא אם כל אחד נותן קמח משלו, אבל אם הישראל והגוי לקחו קמח בשותפות ולשו עיסה כאחת אז מועיל להפריש מיניה וביה.

(טז) **מניה וביה**. וכל זה בעיסת השותפים עם הגוי, אבל בעיסת ארנונה שהיא עיסה שהמלך מחייב לאפות עבור חיילי המלך, אפילו שכולה עבור הגוי חייבת בחלה, ואפילו אם הגוי עומד עליו ומפורסם שיד הגוי באמצע, ואפילו קנו הקמח יחד (ב"ח, ש"ך ס"ק ה-ו) כי אם יראו אחר כך שישראל אכלו לא ידעו שהיה בו גוי שותף, כי עיסת ארנונה אין לה קול, ומפריש חלה בברכה (דרכי משה סק"א, רעק"א). ויש מי שדעתו שאם קנו הקמח ביחד תלוי בדין האם יש ברירה או אין ברירה (דעת ומזימה).

(יז) **עובד כוכבים שהיתה לו עיסה ונתגיר**. כבר נתבאר ששעת גלגול מחייב בחלה, ועובד כוכבים פטור מחלה, ולכן גוי שנתגיר ויש לו עיסה, אם גלגלה קודם שנתגיר פטורה, ואם אחר שנתגיר חייבת.

(יח) **אם ספק חייב**. ויפריש בלא ברכה, או יברך על חלה אחרת ויכווין גם על הפרשה זו (חלת לחם סימן ט סעיף ה) וכל זה בחלת ארץ ישראל שעיקר חיוב חלה מהתורה, ובספק תורה יש להחמיר, אבל בחלת חוץ לארץ שהיא דרבנן אם יש ספק פטורה (ט"ז סק"ג בשם רש"ל) וכל זה מעיקר הדין, אבל בזמן הזה שכל חיוב חלה גם בארץ ישראל אינו אלא מדרבנן, אם כן גם בספק חלה בארץ ישראל פטור. וצריך עיון למה כתבו הפוסקים דין זה בסתם ולא חילקו. ומכל מקום למעשה אם יש ספק בדבר, בחלה בזמן הזה שהיא דרבנן יש להפרישה בלא ברכה (ש"ך סק"ח). וכשהעיסה ודאי התחייבה בחלה

כָּף נִתְגִּיר, וְהוֹסִיף כָּל אֶחָד עַל חֶלְקוֹ אַחֵר שֶׁנִּתְגִּיר עַד שֶׁהִשְׁלִימוּ לְכַשְׁעוֹר, (כ) הָרִי זֶה (כא) חֵיבֵת. וְהִיטָה הָעִיסָה בֵּין עוֹבֵד כּוֹכְבִּים וְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁתְפוּת, וְחֶלְקוֹ וְאַחֵר כָּף נִתְגִּיר וְהוֹסִיף כָּל אֶחָד עַל שְׁלוֹ עַד שֶׁהִשְׁלִימוּ וְהוֹסִיף לְכַשְׁעוֹר, שֶׁל יִשְׂרָאֵל (כב) חֵיבֵת, (כג) וְשֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִּים פְּטוּרָה. הַגָּה: וְדוֹקָא שֶׁעֲצָאוּהָ מִתְּחֵלָה בְּשִׁתְפוּת עַל מִנַּת שְׁלָא לְחַלְקוֹ, וְנִמְלָכוּ לְחַלְקָה אַחֵר כָּף, אֲבָל אִם עֲצָאוּהָ מִתְּחֵלָה עַל מִנַּת לְחַלְקָה, (כד) אָף שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִּים חֵיבֵת. ז' (כה) הַפְקִיר עֵיסָתוֹ קֹדֶם שֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה, וְזָכָה בָּהּ וְאַחֵר כָּף גִּלְגְּלָה,

~~~ דעה ברורה ~~~

וספק אם הפריש ממנה, צריך להפריש ולא יברך, וטוב אם יכול לברך על עיסה אחרת החייבת ודאי ויפריש גם על זו (מקדש מעט סק"ז).

(יט) וחלקוה. וכבר מתחילה עשו את העיסה על דעת לחלקה בעודה בצק (חלת לחם סימן ט סעיף ו').

(כ) הרי זו חייבת. כי מה שאמרו בסעיף הקודם שאם נתגלגלה העיסה בעודו גוי נפטרה, היינו כשהיה בה כשיעור, אבל אם כשנתגלגלה בעודו גוי לא היה בה כשיעור, לא חל עליה מעולם פטור מצד גלגול גוי, כי פחות מכשיעור כאילו לא נתגלגל, ואפילו אם היה בה יחד כשיעור בשעת גלגול גוי, כיון שבחלק של כל אחד בפני עצמו לא היה שיעור נחשב כאילו לשו כל עיסה בפני עצמה, וכשלאחר גירות השלים כל אחד חלקו לכשיעור, נחשב כנתגלגל כולו אחר הגירות (ט"ז סק"ד). וכל זה כשחלקוה קודם הגירות אבל התגייירו ואחר כך חלקוה דינם כשני ישראלים שעשו עיסה על דעת לחלקם וחלקו שנתבאר בסימן שכ"ו (מקדש מעט סק"ח).

(כא) חייבת. ולא רק בשני גויים שעשו עיסה בשותפות וחלקוה ואחר כך התגייירו שניהם והוסיפו על עיסתם כל עיסה חייבת העיסה, אלא גם אם רק אחד מהם התגיייר והוסיף על חלקו עד שיש בה שיעור חלה חייב חלקו בחלה (חלת לחם סימן ט סעיף ו').

(כב) חייבת. כיון שלא היה לזו העיסה שעת חובה לעולם בין קודם חלוקה ובין לאחר חלוקה, לכן עכשיו כשיושלם שיעורו חל עליו חיוב הרמת חלה וחייב להפריש חלה, מה שאין כן בשני ישראלים שעשו שני קבים ביחד וחלקוה, ואחר כך הוסיף כל אחד על שלו להשלימו לשיעור פטורים כמבואר לעיל (סימן שכו סעיף ד) לפי שכבר היה לעיסה זו שעת חובה קודם חלוקה אלא שהיתה פטורה משום שהיה דעתם לחלק, ונחשב זו העיסה כאילו הורמה ממנה חלתה ולכן שוב לא תחזור לחיובה (ש"ך סק"ט).

(כג) ושל עובד כוכבים פטורה. כיון שחלקו היה מחובר לחלק ישראל שהיה בו שיעור חלה, נחשב כאילו לש הגוי שיעור חלה, ומפני שהיה גוי בשעת חיוב חלה נפטר ושוב אינו מועיל להתחייב גם עכשיו שהוסיף, כיון שאין בהוספה לבד שיעור חלה (ט"ז סק"ה).

(כד) אף של עובד כוכבים חייבת. ולדעת הב"ח והגר"א (סק"ז) גם בזה אף של גוי פטורה, אפילו לש מתחילה על דעת לחלק (מקדש מעט סק"י). וכל מה שנתבאר בנתגיייר הגוי הוא הדין גם כן במכר חלקו או נתן חלקו לישראל אחר שחילקו (חלת לחם סימן ט סעיף ז).

(כה) הפקיר עיסתו קודם שנתגלגלה, וזכה בה ואחר כך גלגלה וכו' חייבת. והוא הדין כשלא היתה עיסתו מעולם ומתחילה היתה של הפקר וזכה בה קודם גלגול נתחייבה בשעת גלגול (מקדש מעט סק"א).

(כו) או הפקירה אחר שגלגלה וחזר וזכה בה, חייבת. (כז) הפקירה ונתגלגלה בעודה הפקר, ואחר כך זכה בה, (כח) פטורה. ח העושה עיסה לבהמה ולחיה, (כט) פטור. ט עיסת הכלבים, (ל) בזמן שהרועים אוכלים ממנה, חייבת. (לא) ואם לאו, פטורה.

~~~ דעה ברורה ~~~

(כו) או הפקירה אחר שגלגלה וחזר וזכה בה, חייבת. אבל לפני שחזר וזכה בה הרי היא הפקר ואין את מי לחייב להפריש, אבל ודאי גם בעודה הפקר יש בה איסור טבל אף שלא חזר וזכה בה, כי לאחר שעיסה התחייבה בגלגול שוב אינה נפטרת גם אם הפקירה. ואם גלגל ובמחשבתו חשב להפקירה והפקירה, פטורה, אפילו שבשעת גלגול היתה עדיין שלו (מקדש מעט סק"ב).

(כז) הפקירה ונתגלגלה בעודה הפקר. והמגלגל לא נתכוון לזכות בה (חלת לחם סימן ט בשירי ברכה סק"ה).

(כח) פטורה. לפי שהעיקר הוא מה שהיתה בשעת גלגול. ודוקא כשהפקר לא היה בדרך ערמה אבל אם היה בדרך ערמה בכל עניין חייבת (ערוך השולחן אות יב). ועיסת שביעית חייבת (שביעית פ"ט מ"ט, ורמב"ם ביכורים פ"ו ה"ד. ואפילו שתבואה הגדילה בשביעית אסורה משום ספיחין, מכל מקום יש אופנים שאין בהם איסור ספיחין כמו אם גדל התבואה בשדה בור, שדה כרם, שדה ניר, שדה זרע (עין רמב"ם שמיטה ויובל פ"ד ה"ד) או משדה גוי לדעה שיש בו קדושת שביעית, אבל לבית יוסף אין בו קדושת שביעית (ועיין כסף משנה שם ה"ט) או בשדה שנקנה דמי שביעית. וגם כשיש בו איסור ספיחין אם אכלו בלי הפרשת חלה עובר גם משום טבל.

(כט) פטור. שהרי כתוב עריסותיכם, העשויה לכם לאכילה, כמו שכתוב והיה באכלכם וגו' ולא העשוי לבהמה וחיה (לבוש אות ח). וכשיש בה היכר שנעשית לבהמה וחיה (חלת לחם סימן ט סעיף ט).

(ל) בזמן שהרועים אוכלים ממנה חייבת. כיון שיש בה אכילת אדם (גידולי הקדש סק"ג). וכשגלגלה על דעת כן שגם הרועים יאכלו ממנה ואז נתחייבה משעת גלגול, ואפילו אם גלגלה על דעת אכילת כלבים לבד וגם עשה בצורה שניכר שהיא עיסת כלבים, אם נמלך קודם אפייה שהרועים גם כן יאכלו ממנה נתחייבה באפייה, בשעת קרימת פניה בתנור כשיש בה אז כשיעור יחד, אבל אם נמלך אחר אפייה והרועים אוכלים ממנה פטור (מקדש מעט סק"ד).

(לא) ואם לאו פטורה. כשנעשית מתחילה ועד סוף רק לאכילת כלבים ובהמה, ואפילו שנעשית מסולת נקיה וראויה לאדם פטורה (הגהות מוהר"א אזולאי סק"ב, מקדש מעט סקט"ו) אבל פת שנעשה לאכילת אדם ולא הפריש ממנה חלה, אף לבהמה אסורה, ואפילו שטבל הטבול לחלה אינו אסור בהנאה של כילוי מהתורה, מכל מקום הואיל ויש על חלה שם תרומה, כמו שכתוב (במדבר טו, כ) חלה תרימו, גזרו חז"ל לאסור בטבל הטבול לחלה הדלקה ושאר הנאות של כילוי, ולכן בנעשה מתחילה לצורך אכילת בהמה לא גזרו חז"ל לאסור הנאות של כילוי כיון שאינו אסור רק מדרבנן, אבל להאכיל לאדם אפילו אם נעשית לצורך בהמה גזרו עליה כיון שבאכילת אדם יש איסור תורה (ישועות יעקב על סעיף ט).

(לב) וְדוּקָא שֶׁנֶּכֶר בָּהּ לְהֵיכָל לְכָל־בָּיִת, כְּגוֹן שֶׁאֵינָה עֲרוּכָה וְעִשּׂוּיָהּ כְּצוּרַת לֶחֶם, הֵיאָה לְאוֹ הָכִי (לג) חֵיבֵית.

~~~ דעה ברורה ~~~

(לב) ודוקא כשניכר בה שהיא לכלבים וכו' הא לאו הכי, אפילו שהרועים אוכלים ממנה, חייבת. מדרבנן משום מראית עין. ואפילו שאין מי שיברר אחריו מתי הפריש חלה האם בשעת לישא או אפיה או אחר כך, ומה מראית עין שייך כאן, מכל מקום לא חילקו חכמים ובמקום שאסרו משום מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסרו. אמנם צריך עיון שאולי דוקא בחלת ארץ ישראל שהיא מהתורה חייבת אבל בחלת חוץ לארץ פטורה, ולמעשה יפריש בלי ברכה (פתחי תשובה סק"ב מפרי תבואה סימן סו). ויש מי שפירש לדעת המחבר שהחייב הוא מדרבנן אולי ימלך לאכילת אדם, ויש להפריש בברכה. ויש אומרים שחייב מהתורה. וצריך עיון. וזה לדעת המחבר, אבל יש אומרים שאינה פטורה בנעשית לכלבים ובהמה אלא כשעירב בה מורסן הרבה שאינה ראויה לאכילת אדם אלא על ידי הדחק, והרמ"א בהלכות פסח (סימן תנד סעיף ב) כתב שכן עיקר. וצריך עיון שלא הביא דעה זו כאן. וכן דעת הגר"א (סק"י) כאן. ולחומרא ודאי יש לחוש לדעה זו. ולכן העושה עיסה מקמח שבולת כדי לפטם בה עופות, וראויה לאדם, יפריש בלי ברכה, ולכתחילה לא יכניס עצמו בספק ברכה, ועל כן טוב שיכוון מתחילה גם לאכילת אדם ויאכל קצת ואז יוכל להפריש חלה בברכה (גידולי הקדש סק"ב). ומה שצריך שיאכל קצת זה כשלא נתכוון בשעת גלגול רק לאכול ממנה משהו פחות מכשיעור אבל אם התכוון לאכול ממנה כשיעור אפילו שבסוף לא אכל כבר נתחייב בשעת גלגול (מקדש מעט סק"ו).

(לג) חייבת. וכל זה בעושה לכלבים, אבל העושה עיסה להאכיל לגויים אם העיסה אפויה מקמח כשר לאכילת ישראל חייבת בחלה (פרמ"ג א"ח סימן תנד סק"ב, גידולי הקדש סק"ג, מקדש מעט סק"ג. ועיין באמרי בינה א"ח סימן כד שנסתפק) ואין להאכילה לגויים בלי הפרשה, ויש לברך על הפרשתה אפילו לא יאכל ישראל ממנה, כיון שהעיסה ראויה לישראל (עיין סימן יט בפר"ח ותבואות שור).

ואם אפה לגויים עיסה מקמח מתולע בנמליות קטנות שמצוי בקמח ובלשון הפוסקים נקראים מילב"ן שאסורה העיסה לישראל באכילה ואפאה לגויים פטורה מחלה (פתחי תשובה סימן שכח) ויש אומרים שחייבת (גידולי הקדש) ולמעשה יש להפריש ולא יברך על הפרשתה (מקדש מעט סק"ג, כפר"ח ותבואות שור שם, כשאי אפשר לבדוק הריאה אין לברך על השחיטה, פתחי זוטא להפלאה בהשטות אות ב) משום שאין בו לישראל היתר אכילה, רק שיש להפריש חלה לחוש משום מראית עין כמו בעיסת כלבים (ש"ת פרי תבואה סימן סו). ויש מי שאומר שגם האופה מקמח כשר והלישה היה על דעת ליתנה כולה לגוי בעודה עיסה או לאחר אפית הפת אין לברך על חלתה, וכל זה דוקא כשעשה לעבדיו גויים או ליתנה לגוי מסוים, אבל נחתום ישראל שאפה במטרה למכור לגויים יש לחוש שלא ימצא קונים לכל הפת ויקחנה לעצמו, ולכן עיסתו חייבת בחלה (ערך ש"י).

תשלום דיני חלה:

עוד כמה סוגי עיסות שכתבו הפוסקים:

א. עיסת טבל חייבת בחלה (רמב"ם ביכורים פ"ו ה"ז).

~~~ דעה ברורה ~~~

- ב. עיסת הקדש בזמן הבית ופדאה מהגזבר, אם הקדישה אחר הגלגול או שפדאה קודם הגלגול חייבת. ואם הקדישה קודם גלגול ונתגלגלה ביד הגזבר ופדאה פטורה, כי העיקר תלוי באיזה רשות היתה בשעת הגלגול (ערוך השולחן אות ג).
- ג. עיסה מתבואת לקט, שכחה, פיאה, הפקר, תבואה שלא הביאה שליש, אפילו שפטורים מתרומה חייבים בחלה אם בשעת גלגול היו שלו.
- ד. עיסת מעשר ראשון שהקדימו בשבילים קודם שניטלה ממנה תרומה גדולה, חייבת בחלה, אפילו שפטורה מתרומה גדולה. ה. מותרות של עומר הנשאר לאחר הקרבת העומר, ומותרות שתי הלחם של עצרת, ולחם הפנים, כל אלו אם נפדו קודם גלגול חייבים בחלה (ערוך השולחן אות ד מרמב"ם פ"ג).
- ו. עיסה של מעשר שני בירושלים חייבת בחלה.
- ז. עיסה ספק מדומע חייבת בחלה, עיסה ודאי מדומע פטורה.
- ח. חלות תודה ורקיקי נזיר עשאו לעצמו פטורות, שהרי הן קודש. ואם עשאו למכור לנזירים ולמקריבי קרבן תודה חייבות בחלה, לפי שדעתו שאם לא ימצא למי למכור יאכלם בעצמו ועל תנאי הם עשויות. ולכן יכול לברך בשעת ההפרשה.
- ט. העושה עיסה מטבל, בין שהקדים חלה לתרומה, ובין שהקדים תרומה לחלה, מה שעשה עשוי, ואם הפריש החלה תחילה לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ותרומת מעשר, ואם הפריש החלה תחילה לא תאכל עד שיוציא עליה חלה שכבר נתחייבה בשעת הגלגול ואי אפשר לפוטרה מחיובה (ערוך השולחן אות ו מהרמב"ם).
- כתבו הדרשנים המפריש חלה מחליש כוחו של ס"מ ומורה שיש אדון ופטורו בעולם (מדרש תלפיות דף קמט ע"ב).

ואלה יעמדו על הברכה שנדבו מהונם להדפסת הדעה ברורה לרגל השמחה השרויה במעונם ויהי רצון שיזכו לעלות לרגל עם כל עם ישראל. אמן

<p>ייעבב מוצר ביטוחים 02-5370030 לשילוי נשמת אביו הרה"ח ר' מנחם יהודה בן הר"ד אלעזר חיים ז"ל ואמו מרת פניה בת הרה"ר יעקב ע"ה הנוצח על ידי ידידיו בנם הרה"ח ר' יעקב מוצרי שלים"א</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' משה יוסף אוברלנדר שליט"א לרגל אירוסיו ביתו הכלה תח"</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' אביגדור פריד שליט"א לרגל אירוסיו ביתו הכלה תח"</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' משה ניימן שליט"א לרגל אירוסיו ביתו הכלה תח"</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' יוסף דוידוביץ שליט"א לרגל אירוסיו ביתו הכלה תח"</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' יוסף דוידוביץ שליט"א לרגל אירוסיו ביתו הכלה תח"</p>
<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' אהרן לוינגר שליט"א לרגל אירוסיו ביתו הכלה תח"</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' יהושע מנדלוביץ שליט"א לרגל אירוסיו ביתו הכלה ברכת ד' היא תעשיר לידידיו עוז בעלי המרת מ"ח גני גאולה רחוב תכלת מרדכי 8 ים-מל' 02-5388821 על סיועם תמיד בנפש רחבה</p>	<p>כבוד אחי הרה"ג ר' אפרים הורוביץ שליט"א לרגל אירוסיו בנו הבחור החשוב החתן חיים פנחס נ"ו ולמחותו ידידיו הרה"ג ר' שלום קליין שליט"א לרגל אירוסיו ביתו הכלה תח"</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' אברהם חיים דוידזון שליט"א בן הרה"ג ר' אברהם חיים דוידזון שליט"א</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' אברהם חיים דוידזון שליט"א בן הרה"ג ר' אברהם חיים דוידזון שליט"א</p>	<p>כבוד ידידיו החשוב הרה"ג ר' אברהם חיים דוידזון שליט"א בן הרה"ג ר' אברהם חיים דוידזון שליט"א</p>

לשאלות הלכתיות - הערות - תרומות - הנצחות - לקבלת הדעה ברורה בדוא"ל :

אשר הורוביץ. רחוב אהליאב 34 ים-דוא"ל asher6321@gmail.com

בנק המזרחי סניף 417 חשבון 168880 פלאפון 0533127341

כל הזכויות שמורות